

ANKARA PAPERS IN TURKISH AND TURKIC LINGUISTICS

*Yayıma Hazırlayanlar: Deniz ZEYREK, Çiğdem SAĞIN ŞİMŞEK,
Ufuk ATAŞ ve Jochen REHBEIN, Harrassowitz Verlag 2015, 676 s.*

*Fatma Yelda ŞAHİN**

Ankara Papers in Turkish and Turkic Linguistics, 18-21 Eylül 2012'de, ODTÜ'nün ev sahipliğinde gerçekleştirilen, 16. Uluslararası Türk Dil Bilim Kurultayı'nda sunulan 57 bildirinin gözden geçirilerek basılmış hâlidir. Kitap, Lars JOHNSON tarafından yönetilen *Turcologica* serisinin 103. cildi olarak basılmıştır.

İçindekiler bölümünden sonra kitabı yayıma hazırlayanların, çalışma hakkında kısaca bilgi verdikleri ve teşekkürlerini sundukları İngilizce bir not bulunmaktadır. Bu notta; Uluslararası Türk Dil Bilim Kurultayı (ICTL) hakkında da kısa bilgi verilmekte ve ICTL'nin, Türkçe ve Türk dilleri üzerinde çalışan dil bilimcileri ve Türkologları bir araya getiren tek toplantı olduğu; bu durumun, betimleyici çalışmalardan açıklayıcı modellere kadar çeşitli ilgi alanları olan katılımcılara tartışma ortamı sağladığı belirtilmektedir. Ayrıca 57 bildirinin tamamının çift-kör hakem değerlendirmesinden geçtiği ve tüm yönleriyle kontrol edildiği kayda geçirilmektedir. Burada verilen bilgilere göre, bildirimler çeşitli teorik dil bilimsel duruşların yanı sıra, küçük ve büyük derlemlere, (çeviri yazı ile) çocuklardan, yetişkinlerden ve dil öğrenenlerden toplanan üretim verilerine ve konuşma verilerinin ses analizlerine dayalı deneysel araştırmaların bulgularına da yer vermektedir. Katılımcılar arasında Türkiye, Avrupa, Amerika ve Japonya'daki üniversitelerden akademisyenler bulunmaktadır.

* Yıldız Teknik Üniversitesi Eski Türk Dili Yüksek Lisans öğrencisi, yelda.sahin.etc@gmail.com

Jochen REHBEIN tarafından yazılan ön sözde Karl ZIMMER ve Dan SLOBIN'ın önyak olduğu 1982'deki ilk kurultayın Dil Bilim ile Filoloji arasındaki karşılıklı ilişkiler açısından bir dönüm noktası olduğu belirtilmektedir. REHBEIN, başlangıçta Genel Dil Bilim ile Filolojik Türkoloji arasında önceden var olan gerilime rağmen her iki tarafın Türk dil bilimine duydukları ortak ilginin verimli bir iş birliği doğurduğunu belirtmektedir.

Kurultayın resmî dili İngilizce ve Türkçe olarak açıklanmıştır. Bildirilerden üçü Türkçe olup diğerleri İngilizcedir.

Bildiriler, yayıma hazırlayanlar tarafından yedi başlık altında toplanmıştır²: Phonetics & Phonology (Ses Bilgisi ve Ses Bilim); Syntax & Morphology (Söz Dizim ve Biçim Bilim); First & Second Language Acquisition (Anadil ve İkinci Dil Edinimi); Discourse, Semantics & Pragmatics (Söylem, Söz Dizim ve Edim Bilim); Language Contact & Sociolinguistics (Dillerarası Etkileşim ve Toplum Dil Bilimi); Turkic Languages (Türk Dilleri); Prospective in Turkic Languages (Türk Dillerinde Yakın Gelecek Görünüşü).

Kurultayı ve dolayısıyla bildiri kitabını benzer başka çalışmalardan ayıran özellik, farklı disiplinlerden akademisyenlerin çalışmalarını bir araya getirmiş olmasıdır. Kitapta Eski Türkçe çalışan Türkologların, Çağdaş Türkçe ve diğer Çağdaş Türk dil ve diyalektlerini çalışan dil bilimcilerin bildirimleri bir arada sunulmaktadır. Bu durum ön sözde belirtildiği gibi farklı disiplinlerden akademisyenlerin aynı ortamda buluşması açısından önemlidir. Ancak bildirilere bakıldığında sesleri göstermek için her bir disiplinin kendi işaretleme sistemini kullandığı görülmektedir. Sesleri, bazı Türkologların Türk alfabesindeki harflerle (*ü /ü/, ğ /ğ/ vb.*), özellikle Alman ekolünden Türkologların Amerikan Ses Alfabeti (APA) ile (*ş /š/, ç /č/ vb.*), dil bilimcilerin ise Uluslararası Ses Alfabeti (IPA) ile (*ʃ /ʃ/, ʒ /ʒ/ vb.*) gösterdikleri anlaşılmaktadır. Yazı dili alfabeleri sesleri, özellikle de alt ses birimlerini göstermek için yeterli olmadıkları gibi her ulusun farklı alfabesi olduğu için bir birlik sağlanması da mümkün olmamaktadır. Örneğin “iç” kelimesindeki ünsüz, Türk alfabesine uygun olarak /ç/ şeklinde gösterilirse bunu dünyanın herhangi bir yerindeki bir dil bilimci damaksız ötümsüz sürtünmeli *h* sesi ile okuyacağından yazar ile okuyucu arasında sağlıklı bir iletişim kurulamamış olacaktır. Matematik sembollerinin matematik-fen bilimlerinin ortak dili olması gibi, ses biliminde de seslerin gösteriminde birlik sağlanmalıdır. Tüm insan dillerindeki ana ve alt ses birimlerini göstermeyi amaçlayan uluslararası ses alfabesinin kullanılması konuyla ilgilenen tüm araştırmacıların birbirlerini anlamalarına ve yerel araştırmacıların çalışmalarını küresel çapta okuyucuya ulaştırmalarına imkân verecektir.

2 Çeviriler Y. Ş.

Bildiriler genellikle bir giriş bölümüyle başlamakta, İngilizce ve Türkçe özet içermemektedir. Yerden kazanmak amacıyla böyle bir format tercih edilmiş olabilir ancak eseri incelerken her bir bildirinin içeriğini ve amacını genel hatlarıyla, derli toplu belirten bir ön bilginin eksikliği hissedilmektedir. Format belirlenirken katılımcılardan bildirilerinin başına özet eklemeleri istenseydi okuyucuya kullanım ve erişim kolaylığı sağlanmış olurdu.

Ankara Papers in Turkish and Turkic Linguistics, adından da anlaşıldığı gibi Türkçe ve diğer Türk dilleri bağlamında dil bilimin tüm alanlarındaki akademik çalışmaların bir arada sunulduğu bir eserdir. Türkçe ile ilgili hangi alanda çalışıyor olursa olsun her araştırmacı için bu eser değerli bir başvuru kaynağı olacaktır.

